

II

(Säädökset, joita ei tarvitse julkaista)

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 3 päivänä maaliskuuta 1999,

tuesta, jonka Saksa on myöntänyt kehitysapuna Indonesialle Volkswerft Stralsundin rakentaman kahden ruoppausaluksen rakentamisen ja alusten Pengerukanille (Rukindolle) myynnin yhteydessä

(tiedoksiannettu numerolla K(1999) 585)

(Ainoastaan saksankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(1999/657/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 93 artiklan 2 kohdan 1 alakohdan,

ottaa huomioon laivanrakennusteollisuudelle myönnettävästä tuesta 21 päivänä joulukuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/684/ETY⁽¹⁾, jota on viimeksi jatkettu asetuksella (EY) N:o 2600/97⁽²⁾, ja erityisesti sen 4 artiklan 7 kohdan,on kehottanut EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan mukaisesti asianomaisia esittämään huomautuksensa ja ottanut huomioon saadut huomautukset⁽³⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

I Menettely

Euroopan ruoppausalusyhdistys (European Dredging Association — EuDA) ilmoitti komissiolle, että Saksa oli myöntänyt kolmen Saksassa rakennetun ruoppausaluksen myynnin yhteydessä tukea, joka ilmeisesti on direktiivin 90/684/ETY, jäljempänä 'laivanrakennusdirektiivi', vastaista.

Saksa toimitti komissiolle lisätietoja kirjeellä 6 päivältä marraskuuta 1996.

⁽¹⁾ EYVL L 380, 31.12.1990, s. 27.⁽²⁾ EYVL L 351, 23.12.1997, s. 18.⁽³⁾ EYVL C 192, 24.6.1997, s. 9.

Komissio ilmoitti Saksalle kirjeellä 15 päivältä huhtikuuta 1997 päätöksestään aloittaa kyseistä tukea koskeva EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukainen menettely.

Komission päätös julkaistiin Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä⁽⁴⁾. Komissio kehotti asianomaisia esittämään huomautuksensa kyseisistä toimenpiteistä.

Komissio on saanut huomautuksia asianomaisilta. Huomautukset toimitettiin Saksalle, joka sai tilaisuuden esittää näkökohtansa; nämä huomautukset toimitettiin 18 päivänä kesäkuuta 1997 ja 9 päivänä lokakuuta 1997.

Komissio ilmoitti Saksalle kirjeellä 24 päivältä maaliskuuta 1998 päätöksestään keskeyttää menettely ruoppausaluksen KK Aru II osalta. Saksa toimitti komissiolle kirjeellä 24 päivältä kesäkuuta 1998 täydentäviä tietoja kahdesta muusta ruoppausaluksesta (CD Batang Anai ja FF Bali II).

II Kuvaus tuesta

Komissio hyväksyi vuonna 1994 kehitysapuna myönnetyn tuen, jonka myöntäminen oli yhteydessä kolmen Volkswerft Stralsundin rakentaman ruoppausaluksen myyntiin indonesialaiselle valtionyhtiölle Pengerukanille, jäljempänä 'Rukindo'. Komissio ilmoitti Saksalle tuen hyväksymisestä kirjeellä SG(94) D/6533 17 päivältä toukokuuta 1994. Kehitysapu annettiin Kreditanstalt für Wiederaufbau myöntämän lainan muodossa.

⁽⁴⁾ Ks. alaviite 3.

Laina kattoi 90 prosenttia sopimusravasta, laina-aika oli 11 vuotta ja korko 3,5 prosenttia. OECD:n tukiekvivalentti oli 25,35 prosenttia. Rukindo on julkinen rajavastuuyhtiö, jonka osakkeista valtiovarainministeriö omistaa 100 prosenttia. Lainanottaja oli Indonesian tasavalta valtiovarainministeriön edustamana.

Komissiolle 24 päivänä maaliskuuta 1994 tuesta tehdyssä ilmoituksessa mainitaan ruoppausalusten tulevat toimipaikat Indonesiassa. Tuen hyväksymisestä Saksalle lähettämässään kirjeessä komissio ilmoitti, että ruoppausaluksia saa käyttää ainoastaan Indonesiassa.

EuDA ilmoitti komissiolle, että ruoppausaluksia oli käytetty Taiwanissa ja Thaimaassa. Ilmeisesti ruoppausalusten käyttäjä otti osaa kansainvälisiin tarjouskilpailuihin ja kilpaili siten muiden ruoppauspalveluita tarjoavien yritysten kanssa. EuDA:n mukaan tuen johdosta käyttäjä saattoi tarjota markkinahintaa alhaisempaa hintaa.

Saksa vahvisti, että yhtä ruoppausalusta oli käytetty Indonesian aluevesien ulkopuolella, nimittäin Malesiassa. EuDA:n kertomaa toimintaa Taiwanissa ja Thaimaassa ei sen sijaan mainittu.

Saksa totesi, että ruoppausaluksen tehokas käyttö Indonesian aluevesillä ei ollut mahdollista, koska joukko suuria satamahankeita, joita varten ruoppausalus alun perin hankittiin, oli viivästynyt. Ruoppausaluksen käyttö Malesiassa tapahtui sitä paitsi indonesialaisen yrityksen aliorakkana, eikä Rukindo itse ole koskaan suoraan osallistunut kansainvälisiin tarjouskilpailuihin. Saksa sitoutui muistuttamaan Indonesian hallitukselle siitä, että ruoppausaluksia saa käyttää ainoastaan tarkoitukseen, johon ne alun perin on hankittu.

Saksa ei kyennyt esittämään tietoja Rukindon taloudellisesta tilanteesta, koska tästä valtion alaisesta yrityksestä ei ole käytettävissä vahvistettua ja luotettavaa tilinpäätöstä, eikä yrityksen kanssa ole suoraa luottosuhdetta.

Saksan vastauksen perusteella komissio päätteli, ettei ruoppausalusten käyttötapa vastannut sen kirjeessä 17 päivästä toukokuuta 1994 antamaa hyväksyntää. Tämä lisäksi komissio ilmoitti epäilevänsä, voidaanko hanketta enää pitää kehitysapuluonteisena ja vastaako toimenpide laivanrakennusdirektiivin 4 artiklan 7 kohdan määräyksiä.

Näin ollen komissio päätti aloittaa EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn.

III Kolmansien huomautukset

Sen jälkeen kun menettelyn aloittamisesta oli annettu tiedonanto, Tanskan hallitus ja EuDA esittivät huomautuksensa ja ilmaisivat mielipiteensä, ettei ruoppausalusten käyttö noudattanut komission hyväksynnän sisältämiä ehtoja ja rikkoi laivanrakennusdirektiiviä.

IV Saksan huomautukset

Saksa toteaa seuraavaa:

Ruoppausaluksilla oli tarkoitus laajentaa Indonesian tärkeimpiä satamia (Tanjung Priok, Batam, Bojonegra, Surabaya, Belawan, Semarang, Panjang ja Ujang Padang), joiden syvyys on enintään yhdeksän metriä.

Ennakoimattomien rahoitusvaikeuksien vuoksi kaikkia laajennustöiden edellyttämiä varoja ei saatu käyttöön, minkä vuoksi vähäisiä ruoppaustöitä pystyttiin tekemään ainoastaan Belawanin, Tanjung Priokin ja Surabayan satamissa. Koska kehityshankkeita toteuttavat sekä yksityiset yritykset että Indonesian hallitus, viivästyksiä on yhä hankalampi ennustaa. Viivästykset koskevat sataman laajennus- ja maankuivatushankkeita seuraavilla paikkakunnilla: Bojonegra, Bena/Bali, Maruda/Jakarta, Situbondo, Kuala Namu, Ancol Barat, Ancol Timur, Surabaya, Kapuk Naga, Pantai Mutiara, Pelabuhan Ratu, Kerawang, Ring Road/Surabaya, Betio Bena Bali ja Bali Beboa Marina. Sitä mukaan kuin varoja saadaan käyttöön kaikki Rukindon ruoppausalukset mukaan lukien KK Aru II, FF Bali II ja CD Batang Anai otetaan käyttöön hankkeiden jatkamista tai loppuun saattamista varten. Rukindo ei kuitenkaan tiedä, millä tavalla Indonesian tämänhetkinen kriisi mahdollisesti lykkää hankkeita entisestään.

Ruoppausaluksia koskevan sopimuksen tekohehkellä ja tuen myöntämishetkellä ei tiedetty, mitä mahdollisuuksia voisi olla käyttää ruoppausaluksia Indonesian ulkopuolella. Suunnittelujen indonesialaisten hankkeiden lykkäytyminen selvisi vasta ruoppausalusten toimittamisen jälkeen; Rukindo pyrki löytämään vaihtoehtoisen käyttötarkoituksen ruoppausaluksille vasta tässä vaiheessa eli kauan tuen myöntämisen jälkeen.

Ruoppausalukset oli suunniteltu nimenomaan Indonesiassa työskentelyyn, joka vaatii silloisia ruoppausaluksia suurempaa syväästä. Ruoppausalukset tarvitsevat noin kahdeksan metrin syvyyden toimiakseen tehokkaasti. Ruoppausalusten käyttömahdollisuus muissa indonesialaisissa satamissa ja muilla sikkäläisillä vesiväylillä on niiden syvyyden vuoksi rajoittunut. Lyhentääkseen joutokäyntiaikoja mahdollisimman paljon sekä rahoittaakseen ainakin osan kiinteistä kustannuksista (henkilöstö, pääoma jne.) Rukindon oli pakko tarjota ruoppausalusten palveluja muille ruoppausyrityksille, jotka sitten käyttivät aluksia Indonesian ulkopuolella. Aluksia käytettiin ulkomailla ainoastaan joutokäyntiaikoina, jotka johtuivat satamien laajennustöiden viivästymisestä. Ruoppausalusten vuokraaminen ulkomaille on katsottava yritykseksi käyttää kehitysapurahoja tehokkaasti sekä hankkia valuttatuloilla ylimääräistä pääomaa infrastruktuurihankkeeseen. Lisäksi ruoppausalusten käyttö ulkomailla esiintyneinä joutokäyntiaikoina mahdollisti taitotiedon hankkimisen ja syventämisen.

Ruoppausalusten käyttö ulkomailla ei ollut vastoin päätavoitetta eli Indonesian liikenneinfrastruktuurin kehittämistä. Kotimaiset hankkeet olivat edelleen ilman muuta etusijalla. Rukindo käytti aluksia Indonesiassa toteutettaviin keskeneräisiin hankkeisiin; ulkomailla toteutetut työt olivat poikkeuksia, joista ei ollut taloudellista hyötyä (CD Batang Anai: Taiwan 1995, 35 työpäivää, kun Taiwanissa vietettiin yhteensä noin 130 päivää; FF Bali II: Malesia 1995, 35 päivää; 1997: 120 päivää). Alusten poikkeuksellinen käyttö Taiwanissa ja Malesiassa on merkityksentöntä verrattuna niiden käyttöön Indonesiassa sekä 11 vuoden laina-aikaan ja ruoppausalusten tekniseen elinikään.

Rukindo tosin pyysi kaksi kertaa tarjouskilpailuasiakirjat mutta ei kummallakaan kerralla osallistunut kilpailuun. Rukindo ei itse koskaan ottanut suoraan osaa kansainvälisiin tarjouskilpailuihin eikä näin ollen kilpaillut välittömästi muiden kansainvälisten ruoppausyritysten kanssa. Rukindolla ei siten ollut välitöntä vaikutusta pääurakoitsijan palveluistaan pyytämiin hintoihin, varsinkin kun yleisen käytännön mukaisesti urakoitsija aloitti neuvottelut ruoppausyritysten kanssa vasta saatuaan hankkeen itselleen. Aliurakoitsijana tai aliurakoitsijan aliurakoitsijana Rukindon oli hyväksyttävä annettu hinta.

Ruoppausalusten käyttö ulkomailla johti itse asiassa tappioihin eikä rahalliseen voittoon. Voittoja, jotka olisivat tehneet tuet tarpeettomiksi, ei saavutettu. CD Batang Anain käytöstä Taiwanissa koitui koko vuokrausajalta reaalityttöjä, jotka ylittivät kustannukset, joita joutokäynti Indonesiassa olisi aiheuttanut.

Saksa on pyytänyt Kreditanstalt für Wiederaufbaua kautta Indonesian valtiovarainministeriötä varmistamaan, että tukea saaneita ruoppausaluksia käytetään ainoastaan Indonesiassa. Saksa tosin myöntää, että lainasopimukseen ei sisälly erityisiä määräyksiä ruoppausalusten käyttöpaikasta. Asiasta vastaavat Indonesian ministerit tietävät kuitenkin käytyjen keskusteluiden pohjalta, että ruoppausaluksia saa käyttää vain Indonesian saarten välillä eikä ulkomailla. Käyttö kotimaassa on siten lainan suullisesti sovittu edellytys.

Saksa pyytää ottamaan huomioon Itä-Aasian ja erityisesti Indonesian talous- ja rahakriisin vaikutukset.

V Tuen oikeudellinen arvio

Hanke hyväksyttiin vuonna 1994 laivanrakennusdirektiivin 4 artiklan 7 kohdan nojalla. Sen mukaisesti tuet eivät kuulu komission 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti määräämään tuen ylärajaan, jos ne myönnetään kehitysapuuna kehitysmaalle. Niitä voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvina, jos ne ovat OECD:n työryhmän N:o 6 laivavientiluoitoja koskevan OECD:n

sopimuksen 6, 7 ja 8 artiklan tulkintaa koskevassa sopimuksessa asettamien ehtojen mukaisia tai kyseisen sopimuksen myöhempien muutosten mukaisia.

Yksittäisistä tukihankkeista on ilmoitettava komissiolle etukäteen. Komission on tarkistettava tuen kehitysosuus ja varmistettava, että tuki kuuluu mainitun sopimuksen soveltamisalaan.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin asiassa C-400/92 (Saksa v. komissio) 5 päivänä lokakuuta 1994 antamassaan tuomiossa ⁽¹⁾ toteaa, että tarkistamalla tämän erityisen osuuden komissio pystyy valvomaan, että 4 artiklan 7 kohtaan perustuvalla ja kehitysmaihien toimitettavien alusten hintojen alentamiseen tarkoitettulla tuella pyritään sen käyttöä koskevat erityiset ehdot huomioon ottaen aitoon kehittämiseen eikä kyseessä ole jäsenvaltion telakalle myönnettävä tuki, johon sovelletaan edeltävissä kappaleissa mainittua tukikattoa, vaikka tuki olisi OECD:n perusteiden mukaista.

Kuten komission kirjeessä 17 päivältä toukokuuta 1994 todetaan, Saksan ilmoituksen perusteella ruoppausaluksia saa käyttää ainoastaan Indonesiassa.

Saksa on myöntänyt, ettei aluksia FF Bali II ja CD Bantang Anai ole käytetty ainoastaan Indonesiassa, mikä on vastoin tuen hyväksymisehtoja. Tukea on siten käytetty väärin.

Saksa ilmoittaa, että ruoppausalusten käyttö ulkomailla ei ollut sopimuksen tekohehkellä ja tuen myöntämishetkellä ennakoitavissa. Komissio ei voi sulkea pois mahdollisuutta, että tämä pitää paikkansa, mutta sattuneiden viivästymisten vuoksi tuen päätavoite ei kuitenkaan toteutunut täydellisesti. On epäselvää, missä määrin kehitysapuna myönnetty tuki on todella auttanut Indonesian saavuttamaan täydellisesti kehitystavoitteen.

Komissio ottaa huomioon Saksan perustelut, että Rukindolla ei ehkä ollut vaikutusta kansainvälisten tarjouskilpailujen hintoihin eikä alusten käyttö ulkomailla ollut erityisen tuottoisaa. Se katsoo kuitenkin, että alukset kilpailivat muiden yritysten kanssa Indonesian ulkopuolella ja kehitysavun vuoksi tarjotut hinnat olivat markkinahintoja alhaisempia. Komission käytettävissä olevien tietojen perusteella ei ole mahdollista erottaa ruoppausalusten käyttöä Indonesiassa ja sen ulkopuolella siten, että voitaisiin varmistaa, että tuesta koituu hyötyä ainoastaan Indonesianeille eikä suoraa hyötyä sellaisille maille, joiden ei periaatteessa pitäisi saada kehitysapua. Tämän vuoksi alusten käyttö Indonesian ulkopuolella on joka tapauksessa ongelmallista. Komissio ei ymmärrä Saksan väitettä, että alusten käyttö Indonesian ulkopuolella ei olisi vastoin tuen alkuperäistä tavoitetta. Tuki tarkoitettiin alunperin kehitysavuksi Indonesianeille. Ruoppausalusten käyttö Indonesian ulkopuolella vähensi Indonesian kehitysapua, koska aluksia ei käytetty Indonesiassa, ja lisäksi se on voinut aiheuttaa vääristymiä ruoppausmarkkinoilla maassa, joka ei kuulu kehitysapuun oikeutettujen maiden luetteloon. Koska kehitysavulla tuettuja ruoppausaluksia käytettiin Indonesian ulkopuolella ja lisäksi puhtaasti kaupallisin perustein Malesiassa ja Taiwanissa, jotka eivät sisälly kehitysapuun oikeutettujen maiden luetteloon ⁽²⁾, hankkeen kehitysapatavoite on kyseenalainen.

⁽¹⁾ Kok. 1994, s. I-4701, 21 kohta.

⁽²⁾ Komission kirjeet jäsenvaltioille: SG(89)D/311 ja SG(97)D/4341.

Saksa väittää, että käyttö Indonesian ulkopuolella oli merkityksentöntä verrattuna käyttöön Indonesiassa. Esitetyistä taulukoista käy kuitenkin ilmi, että FF Bali II:ta käytettiin vuosina 1994—1997 743 päivää Indonesiassa ja 155 päivää Malesiassa. Vuosina 1995—1997 CD Batang Anaita käytettiin 357 päivää Indonesiassa ja 35 päivää Taiwanissa, jossa alus oli sijoitettuna vähintään noin 130 päivää. Komissio ei yhdy käsitykseen, että käyttö Indonesian ulkopuolella oli poikkeuksellista tai merkityksentöntä, koska sen osuus kokonaiskäytöstä kolmesta neljänneen vuoden aikana oli noin 9—17 prosenttia.

Koska Indonesia muodostuu lukuisista saarista, komissio ei ole vakuuttunut, että olisi ollut mahdotonta käyttää ruoppausaluksia muualla Indonesiassa ja siten varmistaa todellinen kehitystarkoitus ja komission hyväksymään liittyvien ehtojen noudattaminen. Koska lainasopimuksessa ei määrätty ruoppausalusten käyttöaluetta, yritys ei tietenkään katsonut olevansa velvoitettu etsimään tällaisia Indonesian sisäisiä käyttömahdollisuuksia. Vaikka Saksa ilmoitti indonesialaiselle osapuolelle, että ruoppausaluksia on käytettävä ainoastaan Indonesiassa, indonesialainen osapuoli ei ollut oikeudellisesti velvollinen noudattamaan tätä vaatimusta, koska tällaista ehtoa ei sisällytetty lainasopimukseen.

Saksa oli velvollinen varmistamaan, että lainan myöntäminen vastaa komission 17 päivänä toukokuuta 1994 antaman hyväksynnän ehtoja. Tämän vuoksi sitä tosiseikkaa, että Saksa ei maininnut tätä tärkeää ehtoa lainasopimuksessa eikä siten noudattanut mainitun hyväksynnän ehtoja täydellisesti, ei voida pitää verukkeena tuen väärinkäytölle tai sille, että Saksa ei pystynyt vaikuttamaan Indonesiaan tässä asiassa. Vastaavan määräyksen jättäminen pois lainasopimuksesta antaa aihetta epäillä, oliko kehitysapu hankkeen pääasiallinen tavoite.

Jos komissio olisi tiennyt tuen hyväksymisajankohtana (17 päivänä toukokuuta 1994), että ruoppausaluksia ei ole tarkoitettu käytettäväksi yksinomaan Indonesiassa ja että niitä käytettäisiin kaupallisiin tarkoituksiin Malesiassa ja Taiwanissa, se ei olisi hyväksynyt tukihanketta. Tämän vuoksi komissio on sitä mieltä, että tukea käytettiin väärin eikä sillä ole aitoa kehitysaputavoitetta.

VI Päätelmä

Komission mielestä tukea, jota Saksa myönsi ruoppausalusten FF Bali II ja CD Batang Anai rakentamisen yhteydessä, on käytetty väärin. Tukea ei voida pitää laivanrakennusdirektiivin 4 artiklan 7 kohdassa tarkoitettuna aitona kehitystukena. Tuki vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan laivanrakennuksen alalla tavalla, joka on vastoin yhteistä etua.

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Valtiontukea, jonka Saksa myönsi ruoppausalusten FF Bali II ja CD Batang myynnin yhteydessä indonesialaiselle Pengerukanille (Rukindolle) lainan muodossa, käytettiin väärin ja se on yhteismarkkinoille soveltumaton.

2 artikla

Saksan on vaadittava 1 artiklassa mainittu tuki tuensaajalta takaisin.

Tuki peritään takaisin Saksan oikeuden menettelyjen ja määräysten mukaisesti. Takaisin perittävälle tukimäärälle laskeaan aluetukien nettoavustusekvivalentin laskemisessa käytettävään viitekorkoon perustuvaa korkoa siitä päivästä, jona tuki on maksettu edunsaajalle, tuen takaisinmaksupäivään asti

3 artikla

Saksan on ilmoitettava komissiolle kahden kuukauden kuluessa tämän päätöksen tiedoksiantamisesta sen noudattamiseksi toteuttamansa toimenpiteet.

Tehty Brysselissä 3 päivänä maaliskuuta 1999.

Komission puolesta

Karel VAN MIERT

Komission jäsen